

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра німецької філології і перекладу

**Кваліфікаційна робота (проєкт)
магістр**

на тему **Використання мобільних додатків “Words”, “Memrise” та “Quizlet”**

з метою вдосконалення лексичної компетенції

на заняттях з німецької мови у середній школі

Виконала: студентка 6 курсу, групи 8.035н
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.043 Германські мови та
літератури (переклад включно), перша - німецька
освітньо-професійної програми

Мова і література (німецька)

К. В. Забірко

Керівник к.ф.н., доц. Яценко П. І.

Рецензент к.ф.н., доц. Вапіров С.Ю.

Запоріжжя

2020

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 42 стор., 30 джерел.

Об'єкт дослідження: мобільні додатки “Quizlet”, “Words” та “Memrise” та їх впровадження в освітній процес.

Мета роботи: дослідження особливостей використання мобільних додатків задля вдосконалення лексичної компетенції на заняттях з німецької мови у середній школі.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення щодо підходів вивчення лексичної компетенції (А. Миролюбов, Н. Гез, І. Бимта ін.) та мобільного навчання (Г. Тулодзекі, С. Терещук та ін.).

Отримані результати: Одним з головних завдань школярів, які вивчають іноземну мову – є оволодіння лексичною компетенцією, яка є складовою їхньої комунікативної компетенції. Основними поняттями, які пов'язані із лексичною компетенцією, є лексичні навички, лексичні знання, лексична усвідомленість та лексична компетенція. Сучасними засобами, що допомагають створити та вдосконалити лексичну компетенцію учнів є мобільні девайси та додаткові програми, які уможливають поліпшення знань та розвитку мовних та мовленнєвих навичок учнів. Під час розвитку лексичної компетенції учні повинні пройти три етапи її формування (етап презентації нового лексичного матеріалу, етап автоматизації, відпрацювання з формування та удосконалення лексичних навичок) і способи семантизації слів (перекладні та безперекладні). Сучасні мобільні додатки “Quizlet”, “Words”, “Memrise” допомагають у створенні лексичної компетентності на всіх етапах її опрацювання. У результаті проведеного аналізу виявлено, що “Quizlet” у безкоштовній версії має найбільший спектр можливостей серед інших додатків.

Ключові слова: *лексична компетенція, мобільні додатки, лексичні вправи, типологія лексики, мобільне навчання.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ДИДАКТИЧНІ ТА ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	6
1.1 Цілі та зміст навчання лексики.....	6
1.2 Особливості використання мобільних додатків у навчальному процесі з німецької мови	12
РОЗДІЛ 2 МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	19
2.1 Етапи формування лексичної компетенції та інтеграція мобільних додатків “Quizlet”, “Words”, та “Memrise” у навчальний процес	19
2.2. Вправи з використанням мобільних додатків “Quizlet”, “Words” та “Memrise”	22
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41

ВСТУП

Важливим завданням для школярів, які вивчають іноземну мову – є оволодіння лексичною компетенцією, оскільки вона є складовою їхньої комунікативної компетенції. Лексика в системі мовних засобів розуміється як один з найголовніших компонентів мовленнєвої діяльності. Це визначає її важливе місце на кожному уроці з іноземної мови. З року в рік учні стають більш прогресивними, а це означає, що вчителі також повинні йти в ногу з часом, та використовувати на своїх уроках сучасні методи навчання лексики. У сьогоденному інформаційному просторі мобільні пристрої являють собою перспективний напрямок у вивченні іноземної мови. Це вимагає від педагога пошуку шляхів максимального використання потенціалу мобільних пристроїв у навчальному процесі з метою його оптимізації. Цей факт обумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Наукова новизна дослідження: полягає у визначенні ефективності та апробації впровадження мобільних додатків “Quizlet”, “Words” та “Memrise” в освітній процес.

Об’єктом дослідження є мобільні додатки “Quizlet”, “Words” та “Memrise” та їх впровадження в освітній процес.

Предметом дослідження є вдосконалення лексичної компетенції учнів середньої школи на заняттях з німецької мови завдяки введеним мобільним додаткам.

Метою роботи є дослідження особливостей використання мобільних додатків задля вдосконалення лексичної компетенції на заняттях з німецької мови у середній школі.

Основними завданнями цього дослідження є:

- розглянути процес формування лексичних навичок в учнів,
- проаналізувати можливості використання мобільних технологій в процесі навчання німецької мови у середній школі,

- з'ясувати можливості інтеграції мобільних додатків (на прикладі додатку “Quizlet”, “Words” та “Memrise”) у навчальний процес,
- проаналізувати види вправ з використанням “Quizlet”, “Words”, та “Memrise”, виявити позитивні та негативні сторони використання цих мобільних додатків.

Матеріал дослідження: мобільні додатки “Quizlet”, “Words”, та “Memrise”, які використовуються задля вдосконалення лексичної компетенції на заняттях з німецької мови у середній школі.

Методами дослідження стали:

- аналіз педагогічної та методичної літератури за темою роботи,
- теоретичне вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду,
- апробація розроблених матеріалів на практичних заняттях.

Практична значущість дипломної роботи полягає у можливості включення мобільних засобів у процес навчання, застосування на практиці мобільних додатків з метою оптимізації навчання.

Структура та обсяг роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, наведення мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі розглядаються дидактичні та психолінгвістичні передумови навчання лексики німецької мови.

У другому розділі аналізується використання мобільних додатків як засобу формування лексичної компетенції з німецької мови.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 42, кількість використаних джерел 27.

РОЗДІЛ 1

ДИДАКТИЧНІ ТА ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

1.1 Цілі та зміст навчання лексики

Вивчення іноземної мови у школах передбачає засвоєння не лише певної кількості слів. Однією з цілей навчання є формування іншомовної лексичної компетенції, що є важливою передумовою оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією. Лексична компетенція – це здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та лексичної усвідомленості [Маслыко 1996, с. 249]. Отже, лексична компетенція включає в себе лексичні навички, знання і загальну мовну усвідомленість або здатність їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності [Смоліна 2010, с. 16], що є невід’ємною складовою вивчення іноземної мови.

Під лексикою розуміють сукупність слів, що входять до складу будь-якої мови або діалекту [Потапенко]. Слово являє собою складову частину речення, здатну безпосередньо співвідноситися з предметом думки як узагальненим відображенням даної «ділянки» дійсності і вказувати на неї; як наслідок слово набуває певні лексичні або речові властивості [Миролубов 2010, с. 164]. Лексика є одним з основних компонентів мовленнєвого спілкування і виступає в мовленні в тісному взаємозв'язку з фонетикою і граматику.

Лексика – більш важливий інструмент для спілкування, ніж граматики, оскільки на початковому етапі або у повсякденному житті можна спілкуватися окремими словами, наприклад: (*ja, nein, gut*), у той час як добре знання граматики не завжди допомагає комунікації [Миролубов 2010, с. 164]. Таким чином повноцінне спілкування вимагає взаємодії лексики, фонетики та граматики.

За А. А. Миролюбовим виділяють певну типологію лексики, яка представлена у наступній схемі (схема 1.1) [Миролюбов 2010, с. 164]:

Схема 1.1

Типологія лексики



До лексичних одиниць відносять слово, словосполучення, фразеологічну єдність. Лексичні одиниці мають певні, закріплені за ними значення. Хоча статистичні дані дещо розходяться [Hunt 2002, с. 258], в цілому вчені згодні з тим, що 3000 слів є достатніми для того, щоб ефективно читати, 5000 слів, щоб досягти оптимального успіху в продуктивних видах мовленнєвої діяльності.

Сучасна лінгвістика розглядає мову як ієрархічну структуру, що складається з ряду рівнів, кожен з яких характеризується власним набором мовних знаків. На лексичному рівні функціонують такі одиниці, як слова, стійкі висловлювання та мовні кліше.

З точки зору І. Л. Бім, слова – найважливіші засоби (інструменти), що відображають дійсність і називають поняття. Вони зберігаються в згорнутій формі в нашій тривалій пам'яті [Бім 1998, с. 162]. Тому при слововживанні в усному мовленні рідною мовою перш за все потрібно:

а) «витягнути» потрібне слово, необхідне для реалізації нашої мовленнєвої інтенції, задуму з довготривалої пам'яті (операція виклику, вибору слова)

б) включити його в мовленнєвий потік, який породжується в певних комунікативних цілях, поєднуючи його з іншими словами.

У процесі навчання іноземної мови необхідно здійснювати не дві, а три операції:

а) ввести слова в довготривалу пам'ять учнів,

б) викликати їх в разі потреби, актуалізувати їх,

в) спонукати до включення слова в мовленнєвий ланцюг (у зв'язний вислів)

з урахуванням його парадигматичного і синтагматичного аспектів.

Таким чином, слід за І. Л. Бім [Бім 1998, с. 163], вважаємо, що учень повинен:

а) запам'ятати іншомовне слово, його значення, звукову і графічну форму,

б) вибрати саме його для вирішення певної комунікативної задачі в конкретній ситуації спілкування,

в) вміти вжити його в мовленні в поєднанні з іншими словами.

Як вже зазначалось раніше, лексична компетенція складається з певних компонентів, а саме (див. Схема 1.2):

а) лексичні навички

б) лексичні знання

в) лексична усвідомленість



За курс навчання у середній школі учні повинні засвоїти значення і форми лексичних одиниць і вміти їх використовувати в різних видах мовленнєвої діяльності [Тишкевіч 2014, с. 24], тобто опанувати навички лексичного оформлення мови та навчитися розуміти лексичні одиниці на слух і при читанні.

При здійсненні продуктивних видів мовленнєвої діяльності, що передбачають навички використання лексичних одиниць в усному чи писемному мовленні [Гез 1982, с. 195], учням необхідно:

- оволодіти лексико-смысловими та лексико-тематичними асоціаціями;
- поєднувати нові слова з раніше засвоєними;
- вибрати потрібне слово з антонімічних і синонімічних протиставлень;
- виконувати еквівалентні заміни; прогнозувати на рівні форми і змісту;
- володіти механізмом поширення і скорочення структур;
- пристосовуватися до індивідуальних особливостей мовця і володіти швидкою реакцією;
- правильно вживати слова з урахуванням, норми мови і ситуації спілкування та ін.

Для рецептивних видів мовленнєвої діяльності, які відповідають за сприймання й розуміння лексичних одиниць в усному та писемному мовленні, необхідно вміти: співвідносити аудитивний та зоровий образ з семантикою; долати спрямованість уваги на внутрішню артикуляцію; диференціювати схожі за звучанням і формою слова по інформативним ознаками; диференціювати омонімічні, синонімічні і антонімічні явища; володіти механізмом рецептивного комбінування; користуватися словотвірною та контекстуальною здогадкою; миттєво визначати графічний образ за слухомоторним (та слухомоторний за графічним), якщо ці відповідності підпорядковані знайомим правилам; широко користуватися прогнозуванням і орієнтирами сприйняття для створення установки на виконання певної діяльності з новим (або раніше засвоєним) лексичним матеріалом та ін.

Наступним компонентом лексичної компетенції є лексичні знання. Вони є відображенням у свідомості учня результату пізнання лексичної системи іноземної мови у вигляді поняття про цю систему і правил користування нею. До лексичних знань відносять наступні знання [Смоліна 2010, с.18]: усної і письмової форм слова; їх семантики (денотативного і конотативного значень); відносної цінності слова або його здатності мати антоніми, синоніми, омоніми, пароніми, стилістичну і соціокультурну забарвленість; синтаксичної і лексичної сполучувальної цінності слова; правил словотвору (складання слів, конверсії тощо); типів словників; основних понять, пов'язаних зі структурою слова (корінь, префікс, суфікс); схожості та/або розбіжності у лексичних системах рідної та іноземної мов. Як приклад неспівпадіння обсягу семантики у двох мовах візьмемо слово «нога». Під цим словом розуміється одна частина тіла, а німці поділяють її на дві: “Bein” та “Fuß”.

Останній компонент лексичної компетенції – загальна мовна усвідомленість або здатність – пов'язаний із взаємодією лексики, фонетики і граматики у мовленні, а також із лінгвістичною спостережливістю учня, його здатністю до узагальнення результатів спостережень у вигляді вербальних і схематизованих правил, здатністю здійснювати контроль під час використання слів у процесі

спілкування. Адже лексика вивчається не для того, щоб її просто знати, а для того, щоб спілкуватися, користуючись нею у взаємозв'язку з іншими засобами: фонетичними, граматичними, невербальними. Тобто навчання лексики не є самоціллю, а є засобом навчання усіх видів мовленнєвої діяльності.

Цілі формування лексичної компетенції конкретизуються у Програмі відповідно до ступенів навчання [НПМ 2017, с.18]. Формування іншомовної лексичної компетенції в учнів середніх навчальних закладів спрямоване на оволодіння лексичних одиниць у відповідності з відібраними темами і сферами спілкування.

В основній школі (5-9 класи) розпочинається етап систематичної й послідовної роботи з автентичними навчальними матеріалами, які забезпечують нормативне оволодіння спілкуванням. Зростає обсяг лексичних одиниць, у тому числі із соціокультурним компонентом, що сприяє формуванню соціолінгвістичної компетенції. Тематика охоплює різноманітні галузі знань, серед них і ті, які були об'єктом або вивчення на уроках з інших навчальних предметів (міжпредметні зв'язки), або із власного життєвого досвіду. Зростає доля самостійної роботи учнів, урізноманітнюються види навчальної діяльності, активно використовуються мовленнєві ситуації, що наближають навчальне спілкування до реальних умов. Сфери спілкування, в межах яких визначається тематика ситуативного спілкування, залишаються такими ж, як і на початковому ступені: особистісна, публічна, освітня. Розширюється тематика ситуативного спілкування:

- 1) Я, моя сім'я, мої друзі (родинні зв'язки, розпорядок дня, зовнішність, риси характеру, обов'язки в сім'ї, сімейні традиції, автобіографія).
- 2) Одяг, їжа, напої (покупки, відвідування магазинів, традиції харчування, основний асортимент товарів, ціна, гроші, розміри одягу, назви страв, приготування їжі, сервіровка столу, кухонні прилади, посуд).
- 3) Відпочинок і дозвілля (захоплення, вільний час, канікули, види спорту, Олімпійські ігри, кіно і театр, спортсмени, спортивні змагання, клуби, секції).

- 4) Природа. Погода. Подорож (загальні відомості про Німеччину, Україну, види транспорту, предмети багажу, проїзні документи, визначні місця столиць).
- 5) Рідне місто. Село. Свята і традиції. Шкільне життя (навчальні предмети, робочий день, види діяльності на уроці, улюблений предмет, позакласні заходи, типи шкіл, навчальний персонал, система оцінювання, правила поведінки).
- 6) Охорона здоров'я (відвідування лікаря; симптоми захворювань, медичні заклади, медичні працівники, лікарські засоби).
- 7) Стиль життя (здоровий спосіб життя, розваги, друзі по листуванню, активний відпочинок).
- 8) Засоби масової інформації (преса, рубрики, телебачення і радіо, програми, ведучі, улюблена радіо/телепередача).
- 9) Музика (музичні стилі, жанри, композитори, виконавці, інструменти, відвідування концерту).

Рівень володіння іноземною мовою на кінець дев'ятого класу має відповідати рівню A2+ згідно із «Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» [ЗРМО 2003, с.64].

Отже, лексична компетенція розуміється в цій роботі як здатність розпізнавати і використовувати слова мови так, як це роблять носії мови. Вона відіграє ключову роль при формування навичок спілкування. Її основними складовими є лексичні навички, лексичні знання, лексична усвідомленість.

1.2 Особливості використання мобільних додатків у навчальному процесі з німецької мови

На заняттях з німецької мови, використання мобільних додатків можливе у сукупності або окремо з іншими інформаційними та комунікаційними технологіями. Впровадження нових технологій в систему освітнього процесу завжди мало ряд технічних обмежень, що впливали з апаратних характеристик пристроїв. Наприклад, традиційно ці пристрої пов'язували із персональними

стаціонарними комп'ютерами, а тому їх застосування обмежувалося ціною цього обладнання, розмірами і вагою та необхідністю використовувати у спеціально відведених приміщеннях тощо.

Розвиток комп'ютерних та мобільних технологій змінює вказані характеристики, а відтак повсякчас змінює підходи до застосування сучасних девайсів в освітніх середовищах. Це обумовлено особливостями застосування мобільних пристроїв для отримання, обробки та передачі інформації. Назвемо кілька з них, що помітно відрізняють мобільні технології від традиційних:

- мобільні пристрої належать приватним особам, а не організаціям;
- доступність мобільних технологій постійно зростає;
- швидкий розвиток суміжних технологій, пов'язаних з передачею і збереженням інформації в мережі Інтернет збільшує актуальність мобільних пристроїв.

Ці та інші особливості пов'язані щонайменше з двома характеристиками мобільних пристроїв – наявністю бездротового підключення до мережі Інтернет та потребі менших апаратних ресурсів у порівнянні із стаціонарними комп'ютерами. Проте, завдяки мобільним пристроям функціонально можливим стає виконання завдання, отже їх достатньо для їх широкого застосування в освітніх системах. Таким чином, техніко-технологічні параметри мобільних пристроїв дозволяють використовувати їх в навчальному процесі. Однак, чи будуть ці можливості ефективно використані залишається відкритим питанням. Свідченням цьому є дискусія між прибічниками та противниками мобільного навчання, яка активно обговорюється педагогічною громадськістю.

Унаслідок поступового збільшення користувачів смартфонів серед дітей однією з найгостріших проблем, що виникли останнім часом, виявився дозвіл на використання мобільних пристроїв під час навчального процесу. Деякі школи у різних країнах повністю забороняють приносити дітям до школи телефони, деякі дозволяють, але зі значними обмеженнями. Згідно результатів дослідження "London School of Economics" діти отримують кращі оцінки в тих школах, де телефони заборонені. Швейцарський педагог з питань технічних засобів навчання

та вчитель гімназії Ф. Вампфлер, однак, має іншу точку зору з приводу результатів дослідження: «Це зовсім віддалено від реальності. Сьогодні діти виростають, не випускаючи телефонів з рук. Розумні гаджети є частиною нашої реальності. Заборонити їх у школах – це жарт» [MGLL]. Педагог Ф. Вампфлер має на увазі, що діджіталізація не має мети гальмувати навчальний процес, а навпроти, повинна доповнювати його.

Використання смартфонів дітьми неможливо уникнути, тому вчителям потрібно знайти в цьому позитивні сторони і навчити дітей їх помічати. Використання мобільних гаджетів у класі має значний потенціал для кращого вивчення навчального матеріалу. Однією з важливих можливостей, що надають нам смартфони, є здатність завантажувати програми для вивчення іноземних мов. Сьогодні існують тисячі словників та додатків (як безкоштовних, так і платних), за допомогою яких можна вивчати іноземну мову. Мобільні додатки для вивчення іноземної мови – це чудовий спосіб удосконалити знання в будь-який зручний для користувача час.

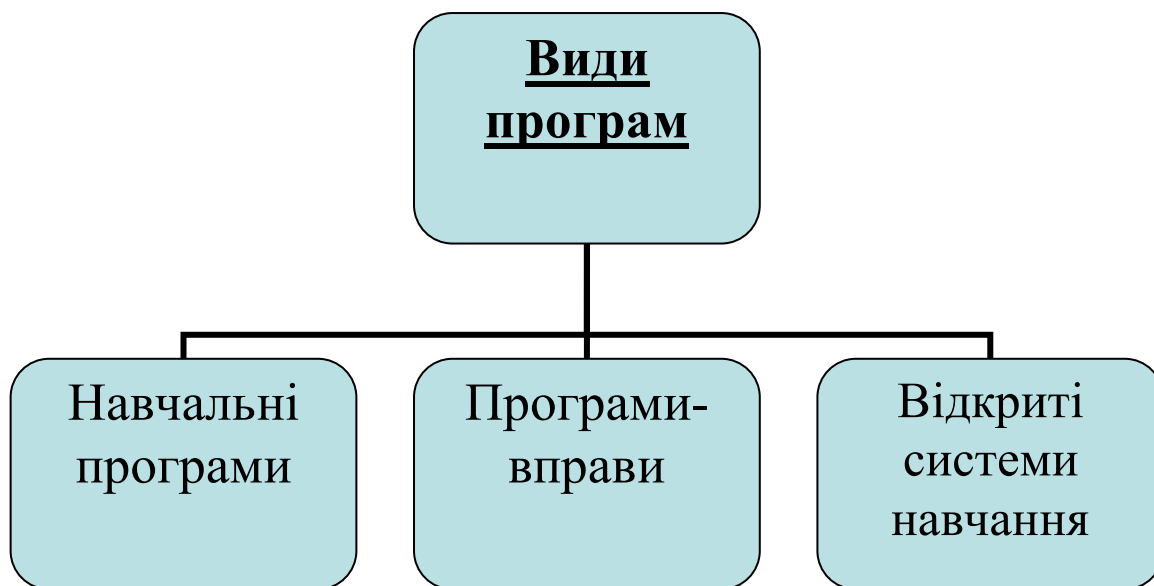
Найбільше поширення мають мобільні додатки для смартфонів на базі Android, і серед них можна виділити такі, що створені спеціально для вивчення німецької мови, тому саме вони і можуть ефективно використовуватися у навчальному процесі у школі.

Г. Тулодзекі, професор університету Падерборн, у своїй статті «Digitale Medien in Unterricht und Schule. Medienpädagogische Grundlagen und Beispiele» виділяє такі види програм, які можна використовувати як на уроці, так і у вільний час (див. Схема 1.3) [Tulodiecki]:

На цій схемі наочно продемонстровано, що види програм поділяються на:

- 1) навчальні програми, за допомогою яких користувач може розробити новий матеріал за конкретною темою;
- 2) програми-вправи, під час використання яких опрацьовується вже розроблений навчальний матеріал;
- 3) відкриті системи навчання, в яких надається вже дидактизований та гіпермедіально підготовлений матеріал відповідно до конкретних завдань.

Види програм за Г. Тулодзекі



Взявши ці типи програм за основу аналізу, у сучасному Інтернет-просторі можна знайти конкретні приклади їх втілення у вигляді мобільних додатків. Так, додатків, в яких користувач самостійно може розробляти матеріал для навчання — небагато. Таку функцію можна знайти у “Quizlet”, “Words” та “Memrise”, де користувач може скласти власний словник з озвученням та малюнками до нього. Найбільше додатків відносяться одночасно до другого і третього типу — “Duolingo”, “Busuu”, “Букі”, тощо. У них представлений вже дидактизований матеріал у вигляді карток, текстів, аудіо- та відеофрагментів. Далі пропонується опрацювання початкового матеріалу у вигляді різних вправ. За допомогою збирання балів для переходу на наступний рівень користувача мотивують якісно вивчати запропонований матеріал. Також користувачі можуть порівняти свої досягнення і поділитися успіхами у соціальних мережах. Деякі додатки надають можливість пройти початкове тестування, на основі якого користувачам запропонують рекомендації, які допоможуть почати навчання.

Що стосується мови інтерфейсу, то україномовних програм майже немає. Здебільшого пропонують додатки російською чи англійською мовами. У деяких додатках навчання ведеться іноземною мовою, що значно підвищує ефективність

курсу. Майже у всіх додатках матеріал поділений тематично, що дозволяє з легкістю знайти інформацію щодо відповідної теми.

Використання мобільних додатків на уроці німецької мови може значно підвищити зацікавленість школярів до її вивчення. Спектр можливостей, що вони надають, можна вбудувати у структуру майже кожного уроку для таких цілей:

- введення та опрацювання нового матеріалу;
- перевірка вивченого лексичного та граматичного матеріалу;
- проведення аудіювання за допомогою аудіо- та відеоматеріалів;
- складання словників до відповідного навчального матеріалу тощо.

Застосування мобільного навчання вимагає по-новому поглянути на навчальний процес з методичної точки зору. Аналізи результатів спостережень С. І. Терещук [Терещук 2016, с.178], які були проведені на уроках німецької мови, де використовувались мобільні технології, дозволяють відокремити ряд важливих тенденцій, що значно підвищують ефективність викладання і водночас вимагають перегляду традиційних підходів до навчання:

- персоналізація навчання;
- миттєвий зворотній зв'язок;
- ефективне використання навчального часу на уроках;
- неперервність навчального процесу;
- якісно новий рівень управління навчальним процесом.

Персоналізацію навчання можна розуміти як більш глибокий рівень диференційованого навчання. Мобільні пристрої, зазвичай, власність учнів і тому знаходяться у їх розпорядженні протягом усього дня, а не лише під час уроків. Саме тому мобільні технології дозволяють у більшій мірі індивідуалізувати навчання окремого учня, створити умови за яких він буде отримувати власні завдання, які враховуватимуть його здібності та нахили, інтереси та досвід. Водночас термін «персоналізація» має й інший зміст, який пов'язаний із збиранням інформації про користувачів мобільними технологіями. Різні користувачі віддають перевагу різним способам та формам перегляду та

засвоєння інформації. Тому розвиток персоналізованих технологій дозволять у майбутньому учням вільно обирати форму зчитування інформації.

Ще один важливий аспект персоналізації навчання – різний темп засвоєння навчального матеріалу для учнів із неоднаковими здібностями. Якщо користування стаціонарними комп'ютерами, дозволяло лише частково диференціювати темп викладу та засвоєння нової інформації для учнів з різними навчальними можливостями, то використання мобільних пристроїв помітно розширює межі швидкості викладу та засвоєння навчального матеріалу. Це пов'язано з можливістю їх використання за межами навчальних кабінетів та класів .

Миттєвий зворотній зв'язок досягається за рахунок використання мобільних програм або платформ, з метою прискорення оцінювання результатів навчання, відслідковування досягнутих результатів учнями.

Отже, мобільні гаджети стали невід'ємною частиною нашого життя і кожне наступне покоління проявляє все більшу зацікавленість і необхідність їх щоденного використання. Програми, які можна на них завантажувати, надають можливість покращувати знання та розвивати мовні та мовленнєві навички у будь-якому зручному місці і в будь-який час. Мотиваційний аспект також не можна залишити без уваги: учні можуть порівнювати свої результати та змагатися, при цьому якісно вивчаючи іноземну мову. Таким чином, мобільні технології да додатки відповідають особистісно-орієнтованому підходу до навчання та підіймають його на якісно новий рівень.

Розглянуті лексичні навички, лексичні знання та лексична усвідомленість є компонентами лексичної компетенції. Проаналізувавши нормативні документи та фахову літературу з проблеми дослідження, можна визначити, що лексична компетенція – це здатність миттєво викликати з тривалої пам'яті еталон слова залежно від конкретного мовленнєвого завдання та включати це слово в мовленнєвий ланцюг, а також розуміння смислових відрізків мовлення організованих відповідно до існуючих норм, які розуміються в тому значенні, в якому вони вживаються носіями мови в ізольованій позиції.

З метою оптимізації процесу навчання лексики учнів 5-9 класів сьогодні стає популярним використання додатків на мобільних пристроях. Використання таких додатків на уроках допоможе школярам отримати новий або повторити вже засвоєний навчальний матеріал в різних формах (картки, малюнки, аудіо, відео і навіть у формі гри), опрацювати його та повторити у будь-який момент. Важливим критерієм для вибору додатку є можливість самому компанувати навчальний матеріал, а не використовувати заздалегідь запрограмований. Цю можливість надають мобільні додатки “Quizlet”, “Words”, та “Memrise”.

РОЗДІЛ 2

МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

2.1 Етапи формування лексичної компетенції та інтеграція мобільних додатків “Quizlet”, “Words”, та “Memrise” у навчальний процес

Формування іншомовної лексичної компетенції являє собою один з важливих напрямків підвищення якості комунікативних здібностей школярів і відбувається за певними етапами (введення лексики, автоматизація, застосування). Для того щоб сформувати лексичні навички, вчитель повинен чітко уявляти зазначені етапи роботи над лексичним матеріалом.

За А. А. Миролубовим, процес введення лексики розділяється на два етапи: пред'явлення лексичної одиниці і її пояснення [Миролубов 2010, с. 167]. Первинна презентація слова повинна відбуватися у реченні, коли можна звернути увагу учнів на вживання слова, його сполучуваність, форму. Потім доцільно вилучити презентоване слово з речення і провести звуко-буквений аналіз, тобто звернути увагу учнів на вимову і правопис слова. Пояснення значення слова проходить за допомогою семантизації. Під семантизацією розуміється система дій, пов'язана з розкриттям значення слова. Головною вимогою до навчальної семантизації є її адекватність. Вибір способу семантизації залежить від етапу навчання і вікових особливостей учнів, від специфіки лексичної одиниці, професійної компетенції вчителя, арсеналу і можливостей засобів навчання у школі. Розрізняють перекладний та безперекладний способи семантизації [Миролубов 2010, с. 167], кожен з яких реалізується за допомогою різних прийомів. Основними прийомами семантизації лексики є опора на предметну наочність, на мовну і мовленнєву наочність, тлумачення рідною або іноземною мовами, переклад.

До безперекладних засобів семантизації відносяться:

1) демонстрація предметів, жестів, дій, картин, малюнків, діапозитивів і т.ін.

2) розкриття значень слів іноземною мовою, для чого можуть використовуватися:

а) визначення (дефініції) — опис значення слова вже відомими словами:

(1) *Der Speiseraum - ein Raum, in dem man ißt (speist)*,

б) перерахування: (2) *Die Katze, der Hund, der Wolf sind Tiere.*

в) семантизація за допомогою синонімів або антонімів: (3) *warm – kalt.*

г) визначення слова на основі контекстуальної здогадки, яка заснована на розумінні загального змісту речення, на знанні фактів.

д) визначення значення слова на основі його внутрішньої форми. Наприклад: відомий корінь і знайомі словотворчі елементи; складне слово, що складається з двох знайомих компонентів; подібні за написанням і звучанням у рідній мові.

До перекладних засобів семантизації відносяться:

1) переклад слова (словосполучення або обороту) відповідним еквівалентом рідної мови.

2) переклад-тлумачення, при якому крім еквівалента рідною мовою учням повідомляються відомості про схожості (або розбіжності) в обсязі значення [Гез 1982, с. 197]: (4) *erst* - тільки (при позначенні часу), *nur* - тільки (при позначенні кількості).

Визначаючи роль рідної мови в процесі навчання іноземної лексики, можна сформулювати тезу про те, що рідна мова може бути засобом семантизації, якщо всі інші засоби виявляються неефективними, проте закріплення слова має бути переважно одномовним.

Предметно-образотворча і дієва наочність, яка зазвичай протиставляється рідної мови як засіб безперекладного введення лексичного матеріалу, не виключає внутрішнього перекладу або співвіднесення іноземного слова зі словом рідної мови і, отже, не завжди є повністю безперекладним засобом семантизації.

Однак використання наочності, як уже згадувалося раніше [Шатилов 1977, с. 121], вельми позитивно впливає на закріплення зв'язків між

мовним образом (звуко-мовленнево-моторним і графічним) іншомовного слова і його конкретним значенням.

Таким чином, спосіб пред'явлення слова залежить від ряду факторів [Бим 1988, с. 168]:

- від лінгвістичних (характер слова: чи має воно конкретне або абстрактне значення, як воно співвідноситься з відповідним словом рідної мови та ін.),

- від психолого-педагогічних факторів: вікових особливостей, ступеня навчання, рівня навченості (для учнів з низьким рівнем навченості доступніший переклад, ніж опора на здогадку).

Наступний етап — автоматизація дій учнів з новими лексичними одиницями (ситуативно-стереотипний етап формування лексичної навички, за С. Ф. Шатіловим [Шатілов 1977, с. 121]. На ньому вчитель організує тренування з формування та удосконалення лексичних навичок. Учень оволодіває формою, значенням, функцією лексичних одиниць завдяки виконанню рецептивно-репродуктивних та продуктивних умовно-комунікативних вправ, де він сприймає зразок мовлення (ЗМ) і виконує з ним певні дії (в усній або письмовій формі) згідно створеної учителем ситуації мовлення. Існують такі види вправ:

- імітація ЗМ;
- лаконічні відповіді на альтернативні запитання вчителя;
- підстановка у ЗМ;
- завершення ЗМ;
- розширення ЗМ;
- відповіді на інші типи запитань;
- самостійне вживання лексичних одиниць у фразі/реченні;
- об'єднання ЗМ у понадфразові єдності — діалогічну та монологічну.

Поряд з умовно-комунікативними у процесі засвоєння лексичних одиниць застосовуються також не комунікативні вправи:

- на засвоєння форми і значення лексичних одиниць,
- на повторення слів за вчителем / диктором,

- на групування слів за різними формальними ознаками (словотворчими елементами, частинами мови) [Кирпун 2005, с. 1-2].

Мобільні додатки “Quizlet”, “Words”, та “Memrise” надають можливості автоматизації лексичних одиниць з німецької мови, тому що вони містить вправи, доцільні на цьому етапі формування лексичної компетенції.

На наступному етапі, етапі застосування (варіативно-ситуативний етап формування лексичної навички за С. Ф. Шатіловим) здійснюється відтворення лексичних одиниць на рецептивному і продуктивному рівнях [Шатілов 1977, с. 122]. Вчитель створює умови для спілкування в усній і письмовій формі з використанням нової лексики. Учні вживають її у мовленні у відповідності з поставленою комунікативною ситуацією спілкування.

Отже, існують три етапи формування лексичної компетенції. Перший — це етап презентації нового лексичного матеріалу. Другий — етап автоматизації, на якому проводиться відпрацювання з формування та удосконалення лексичних навичок. Та третій етап — вдосконалення вивченого матеріалу та застосування його на практиці. Продуктивність кожного з них впливає на загальний рівень досягнутих навичок спілкування.

2.2. Вправи з використанням мобільних додатків “Quizlet”, “Words” та “Memrise”

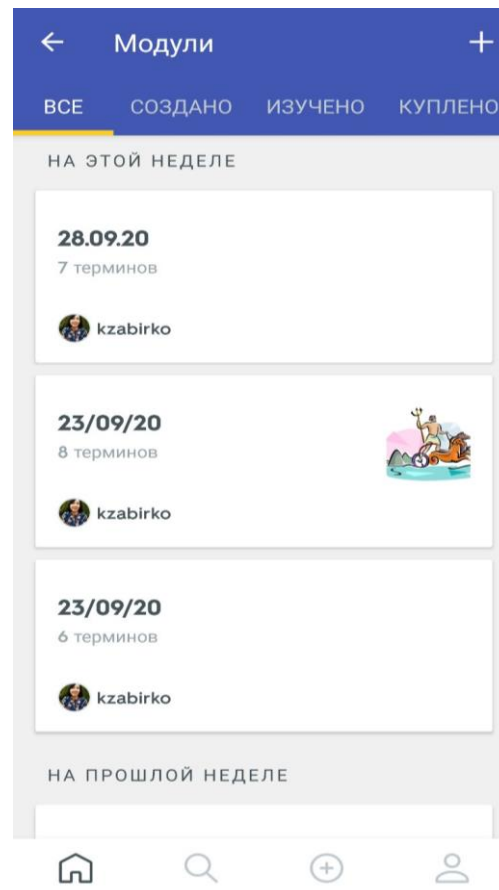
Сервіс “**Quizlet**” з'явився у 2005 році, коли Ендрю Сазерленд вирішив полегшити собі вивчення французької мови. З того часу відбулося багато змін та вже сьогодні над сервісом працює велика команда. Основою цього безкоштовного мобільного додатку є створення та використання флеш-карток з візуальною, текстовою та звуковою опорами, а також навчальних ігор з ними.

Користувачу достатньо зареєструватися і вибрати іноземну мову, з якою він бажає працювати. Додаток має приємний, лаконічний інтерфейс і зручну

навігацію. На головній сторінці можна знайти всі необхідні для роботи розділи (див. Рисунок 2.1).

Рисунок 2.1

Інтерфейс додатку “Quizlet”

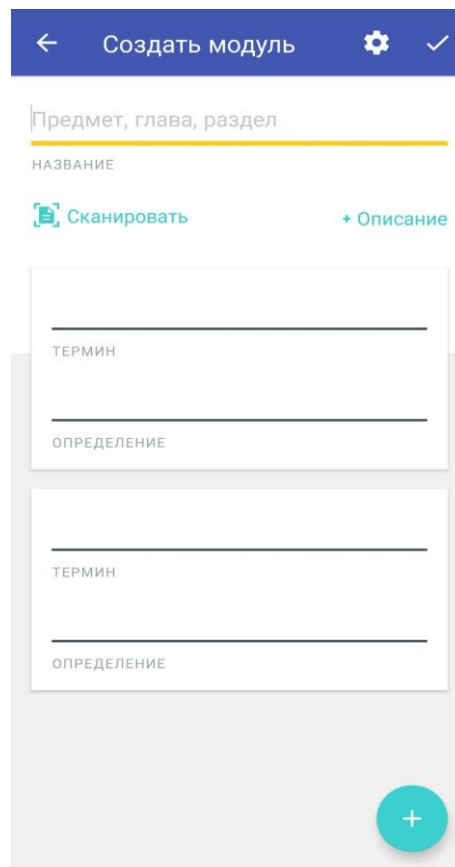


Користувач має можливість створити два види модулів:

- текстовий модуль: терміни та визначення з факультативним використанням зображень,
- модулі з діаграмами: зображення з позначеними місцями, термінами і визначеннями.

Щоб розпочати створення модулю, потрібно натиснути «Створити» у верхній частині будь-якої сторінки “Quizlet” (див. Рисунок 2.2).

Створення нового модулю у додатку “Quizlet”



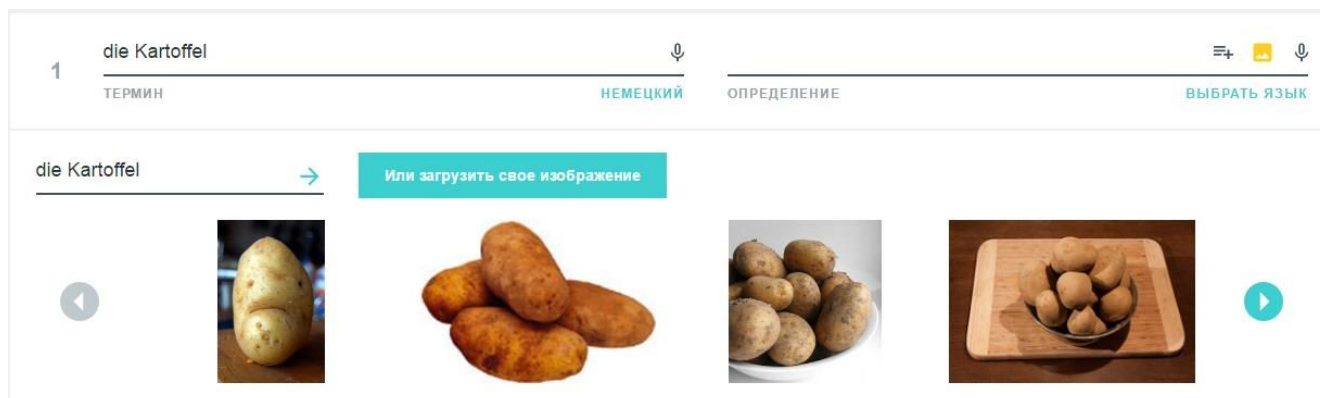
The screenshot shows the 'Создать модуль' (Create module) screen in the Quizlet app. At the top, there is a blue header with a back arrow, the text 'Создать модуль', a gear icon for settings, and a checkmark. Below the header, there is a text input field with the placeholder 'Предмет, глава, раздел' (Subject, chapter, section). Underneath that is a label 'НАЗВАНИЕ' (NAME). There are two buttons: 'Сканировать' (Scan) with a camera icon and '+ Описание' (Add description). The main area contains two identical card templates. Each card has a horizontal line for 'ТЕРМИН' (TERM) and another for 'ОПРЕДЕЛЕНИЕ' (DEFINITION). At the bottom right, there is a circular teal button with a white plus sign.

На наступному етапі потрібно ввести перший термін. У більшості випадків “Quizlet” автоматично розпізнає мову. Щоб відкрити меню вибору мови, користувач має натиснути «Вибрати мову» для термінів або визначень. Під текстовим полем терміна або визначення з’явиться область спеціальних і діакритичних знаків, якщо такі використовуються в даній мові.

Усі користувачі можуть додавати в модулі зображення з безкоштовної колекції “Quizlet”. Щоб вибрати зображення, потрібно натиснути значок зображення (див. Рисунок 2.3).

Рисунок 2.3

Додавання зображення до терміну



Надалі у кожному модулі стають доступними такі види вправ: «режим заучування»; «використання карток»; «режим правопису»; «режим тестування»; «гра в Підбір»; «гра в Гравітацію».

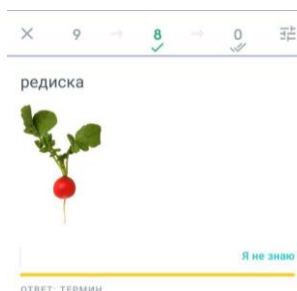
«Режим заучування» оцінює, наскільки добре користувач знає визначення, а також відстежує терміни, в яких робляться помилки. У цьому режимі пропонується або термін, або визначення. Щоб перейти до наступного, потрібно ввести відповідь і натиснути кнопку «Відповісти» або клавішу Enter, щоб дізнатися, чи була відповідь правильною.

Правильні і неправильні відповіді об'єднуються разом, і ті питання, на які були дані неправильні відповіді, будуть відображатися на початку кожного нового етапу, щоб сприяти їх кращому запам'ятовуванню.

Після кожного етапу стають доступними показники прогресу з оглядом вірних і невірних відповідей на цьому етапі і того, наскільки процентів було вивчено модуль (див. Рисунок 2.4).

Рисунок 2.4

Режим заучування



Щоб завершити режим заучування, необхідно пройти всі етапи і всі терміни, двічі відповівши правильно на кожне питання. Після цього режим буде завершено, і можна буде побачити відомості про те, в яких термінах було допущено помилки і скільки разів [Трашков].

«Використання карток» дозволяє вивчати модулі “Quizlet” у вигляді карток (див. Рисунок 2.5).

Рисунок 2.5

Режим карток



Існує кілька способів налаштування сеансів роботи з картками, щоб зробити їх більш ефективними. У меню «Параметри» можна вибрати, щоб спочатку відображалися терміни, визначення або і те, і інше одночасно. У меню «Показати додаткові параметри аудіо» користувач може вибрати уповільнене відтворення аудіо або зовсім відключити його. Щоб завершити роботу в режимі карток, потрібно пройти всі картки модуля.

У «Режимі правопису» користувачу зачитується термін або визначення, який він повинен правильно надрукувати, щоб перейти до наступного. Якщо слово буде введене невірно, “Quizlet” виділить літери, в яких була зроблена помилка, і покаже правильний правопис (див. Рисунок 2.6).



Режим правопису об'єднує терміни у групи, в кожній з яких містить сім слів. Після кожного етапу відображаються показники прогресу з оглядом правильних і неправильних відповідей.

Режим правопису закінчується після того, коли користувач засвоює всі слова, правильно написавши їх два рази. Після закінчення, будуть доступні відомості про те, які терміни були написали неправильно, і скільки разів користувач помилився.

«Режим тестування» включає різні типи питань (або їх поєднання) на підставі власного стилю навчання. За замовчуванням тест відображає питання чотирьох типів - для письмової відповіді, підбір (див. Рисунок 2.7), з вибором відповіді (див. Рисунок 2.8) та «Вірно-невірно» (див. Рисунок 2.9).

Рисунок 2.7

Завдання на підбір відповіді

4 вопроса для подбора

1. ____ die Tomate

2. ____ die Kirsche

3. ____ die Melone

4. ____ die Birne

А. арбуз



В. вишня



С. груша



D. томат



кукуруза

der Spargel

der Salat

der Pilz

der Mais

Рисунок 2.9

Завдання «Вірно-невірно»



ВИШНЯ



die Birne

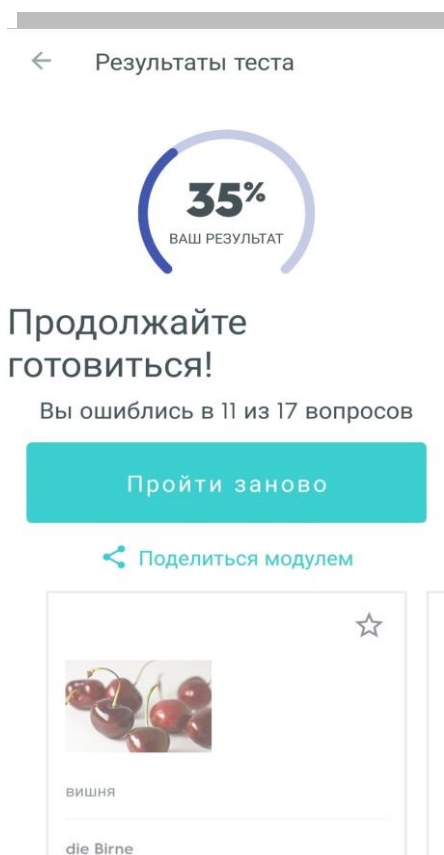
Верно

Неверно

Якщо користувач бажає змінити свій тест, він може сформувати його у розділі «Параметри». Відповідати на тест можна за встановленим порядком або переходити до будь-якого питання на свій розсуд. Після закінчення потрібно натиснути «Перевірити відповіді», щоб дізнатися свій результат. Якщо користувач невірно відповів на деякі питання, ці відповіді будуть позначені і будуть відображені відповідні правильні відповіді (див. Рисунок 2.10).

Рисунок 2.10

Результати тесту



Коли результати будуть переглянуті, можна повторити спробу з новим тестом в такому ж форматі, натиснувши кнопку «Створити новий тест».

Під час «Гри у Підбір» користувач повинен підібрати правильні терміни до визначень якомога швидше. У цьому режимі є можливість складання рейтингових таблиць учнів, що додає вмотивованості прагнути зайняти позицію лідера.

Обравши режим «Гра у Гравітацію» користувач має вводити відповіді, під час падіння «астероїдів» (на яких зазначені терміни або визначення). Кожна правильна відповідь на один крок наближає учня до переходу на наступний

рівень. У міру підвищення рівня прискорюється рух астероїдів, таким чином скорочується час на надання відповіді.

Серед способів інтеграції додатку " Quizlet " на уроці виділяються такі:

1. створення робочих листів задля зіставлення терміна і визначення / з декількома варіантами відповідей. Класичний робочий лист може стати відмінним початком уроку, щоб повторити пройдений матеріал. Також, такий лист можна використовувати в якості перевіркової роботи. Щоб зробити його, слід перейти до вибраного модулю, перейти в режим «Тестування» і натиснути кнопку «Друк»,

2. усне повторення карток. У режимі «Картки» учні по черзі зачитують визначення і називають термін,

3. складання речень. У режимі «Картки», учні по черзі зачитують визначення / термін і складають речення з ним,

4. утворення міні діалогів. У режимі «Картки», учні по черзі відповідають на запитання вчителя, яке містить термін з картки,

5. попереднє навчання лексиці для аудіювання. Перед прослуховуванням аудіо, учні ознайомляться з вимовою незнайомої лексики в режимі «Картки»,

6. попереднє навчання лексиці для читання. Перед читанням тексту, учні ознайомляться з вимовою і правописом незнайомої лексики в режимі «Картки»,

7. використання "Quizlet Live". За допомогою цього режиму, можна організувати заняття на повторення пройденого матеріалу. Для початку, учнів слід поділити на групи. Щоб правильно відповісти на всі завдання, їм потрібно змагатися з іншими командами, і таблиця лідерів на екрані показує учням, хто перемагає. У кінці можна побачити, в яких завданнях виникли труднощі і які лексичні одиниці не були засвоєні,

8. пленарні ігри «Гравітація», «Підбір». Можна перетворити ігри «Гравітація», «Підбір» у гру для всього класу, або командну гру, за допомогою проектора або демонстрації екрану (якщо проводиться онлайн заняття). Можна призначити окремих учнів, які будуть відповідальні за комп'ютерну клавіатуру / мишу, і вибрати учнів, які будуть виконувати завдання. Також, можна провести

змагання і попросити команди по черзі називати відповіді і подивитися, хто отримає кращий результат.

Отже, з досвіду використання мобільного додатку “Quizlet” можна виділити наступні позитивні риси:

а) економія часу викладача (одноразове занесення матеріалу в програму і можливість його використання в якості бази для створення інших модулів);

б) багаторазове використання створеного модулю, з різними групами або учнями;

в) можливість копіювання, комбінування модулів і створення нових наборів карток;

г) можливість імпорту власних текстових матеріалів;

г) інтеграція мобільного додатку у навчальний процес можливе незалежно від стилів навчання і мислення;

д) можливість в мінімально стислі терміни опанувати, автоматизувати та закріпити лексичний матеріал.

Що стосується негативних рис, до них відноситься наступні:

а) порушення концентрації уваги;

б) недосконалість самого додатку;

в) відсутність документальних підтверджень результатів.

“**Memrise**” – це навчальна платформа, яка використовує картки в якості інструменту навчання. Вона спеціалізується на вивченні мови, але також пропонує контент широкого спектру інших сфер.

“Memrise” має більш ніж 150 мовних курсів на 25 мовах. Додаток має більше 20 мільйонів зареєстрованих користувачів. Платформа була заснована на основі фундаментальних наукових принципів для покращення запам'ятовування, Едом Куком, Великим Магістром пам'яті, і Грегом Детритом, нейробіологом Принстонського університету, що спеціалізується на науці людської пам'яті. Спочатку був створений сайт, а у 2013 році – мобільний додаток.

“Memrise” — це унікальний онлайн-додаток, призначений для роботи з короткочасною та довготривалою пам'яттю, що передбачає використання

інноваційної техніки запам'ятовування слів різного типу. Одне із його призначень — це вивчення іноземних мов, зокрема німецької, а також запам'ятовування наукової термінології.

Вивчення німецької відбувається курсами (наборами слів) з використанням методу інтервального повторення за трьома рівнями (початковий, середній, просунутий). Процес подається у вигляді простої метафори пам'яті як саду (або клумби), нові слова спочатку потрібно посадити, а потім час від часу поливати (щоб квіти-слова не зів'яли, тобто не забулися). На етапі «посіву» можна пов'язувати нові слова з візуальними образами або знаходити співзвуччя – цьому сприяє зручний інтерфейс створення «мемів».

Після вибору готового курсу або створення свого, “Memrise” пропонує наступні види робіт:

1. **Вивчення нових слів** (див. Рисунок 2.11). Тут слова спочатку демонструються, потім учню потрібно їх надрукувати/ обрати з декількох варіантів/ скласти речення з перемішаних слів/ обрати почуте слово. Через деяку кількість правильних відповідей слово «виростає» і стає «квіткою». Кількість нових слів у навчальній сесії можна виставити у налаштуваннях.

2. **Просте повторення** (див. Рисунок 2.12), те саме, що й інтервальне. Тут види робіт практично ті ж, що і при заучуванні – друкування, вибір слова з декількох варіантів. Програма показує, яку кількість слів потрібно повторити у кожному курсі.

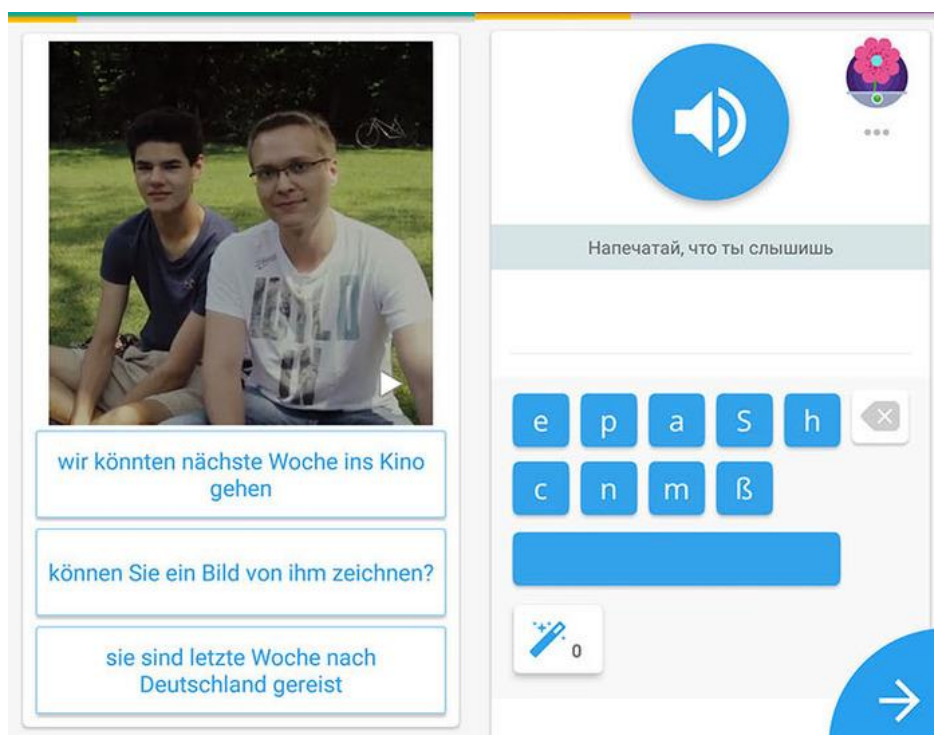
Рисунок 2.11

Интерфейс dodatku "Memrise"



Рисунок 2.12

Режим «Простое повторения»



3. Швидке повторення. Відрізняється від попереднього наявністю таймера і трьома «життями».

Способи інтеграції додатка “Memrise” на уроці:

1. усне повторення лексики. У режимі «Просте повторення», учні по черзі зачитують визначення і називають термін,
2. складання речень. У режимі «Просте повторення», учні по черзі зачитують визначення / термін і придумують пропозиції з ним,
3. складання міні діалогів. У режимі «Просте повторення», учні по черзі відповідають на запитання вчителя, яке містить термін з картки.

Основні переваги додатку “Memrise” при вивченні німецької мови наступні:

1. безкоштовність,
2. навчання відбувається в ігровій формі (вирощування рослини). Таким чином, ігрове навчання є одним із інструментів мотивування,
3. простий та зрозумілий інтерфейс додатку,
4. підказки у вигляді інтернет-мемів. “Memrise” допомагає вивчати і запам'ятовувати слова та вирази за допомогою візуалізації, подаючи зображення, популярні вислови тощо, пов'язані зі словом або виразом. Крім того, конкретні підказки можна створювати самостійно, що сприяє кращому запам'ятовуванню,

5. Інтенсивність вивчення. У “Memrise” передбачена можливість вибору щоденної норми навчання (5, 15 або 45 хв. навчання), що сприяє організації та плануванню регулярних занять. Крім того, виконання щоденного плану дає можливість виграти бонуси, що вносить у навчання елемент змагання і є стимулюючим фактором для перегляду (за бажанням) та підвищення свого рейтингу серед інших учасників курсу,

6. озвучування слів та словосполучень. Прослуховування включає слухову пам'ять, що допомагає розпізнавати слова на слух і сприяє покращенню вимови слів,

7. наявність завдань для закріплення слів. Різноманітні вправи для закріплення слів включають необхідність вводити слова з клавіатури, що сприяє

кращому запам'ятовуванню написання слів. Тестові завдання різних типів також покращують запам'ятовування слів. На виконання вправ відводиться певний час, що також сприяє інтенсивності запам'ятовування лексики.

Що стосується негативних рис, до них відноситься такі:

1. створювати і редагувати курси можна тільки на комп'ютері;
2. залишити якийсь курс можна також тільки в браузерній версії;
3. недосконалість самого додатку;
4. відсутність документальних підтверджень результатів.

Мобільний додаток **“Words”** спочатку існував як 26 тематичних блоків, у яких були представлені слова з багатьох тем. Наприклад, їжа, транспорт, спорт тощо. Але надалі у додатку з'явилася функція додавання блоків власноруч, що розвинуло спектр можливостей для викладачів німецької мови.

Процес запам'ятовування нової лексики полягає у проходженні унікальних тренувань (див. Рисунок 2.13), під час яких пропонується зібрати слово з букв, знайти його переклад, підібрати правильну картинку, вирішити невеликий ребус та інше.

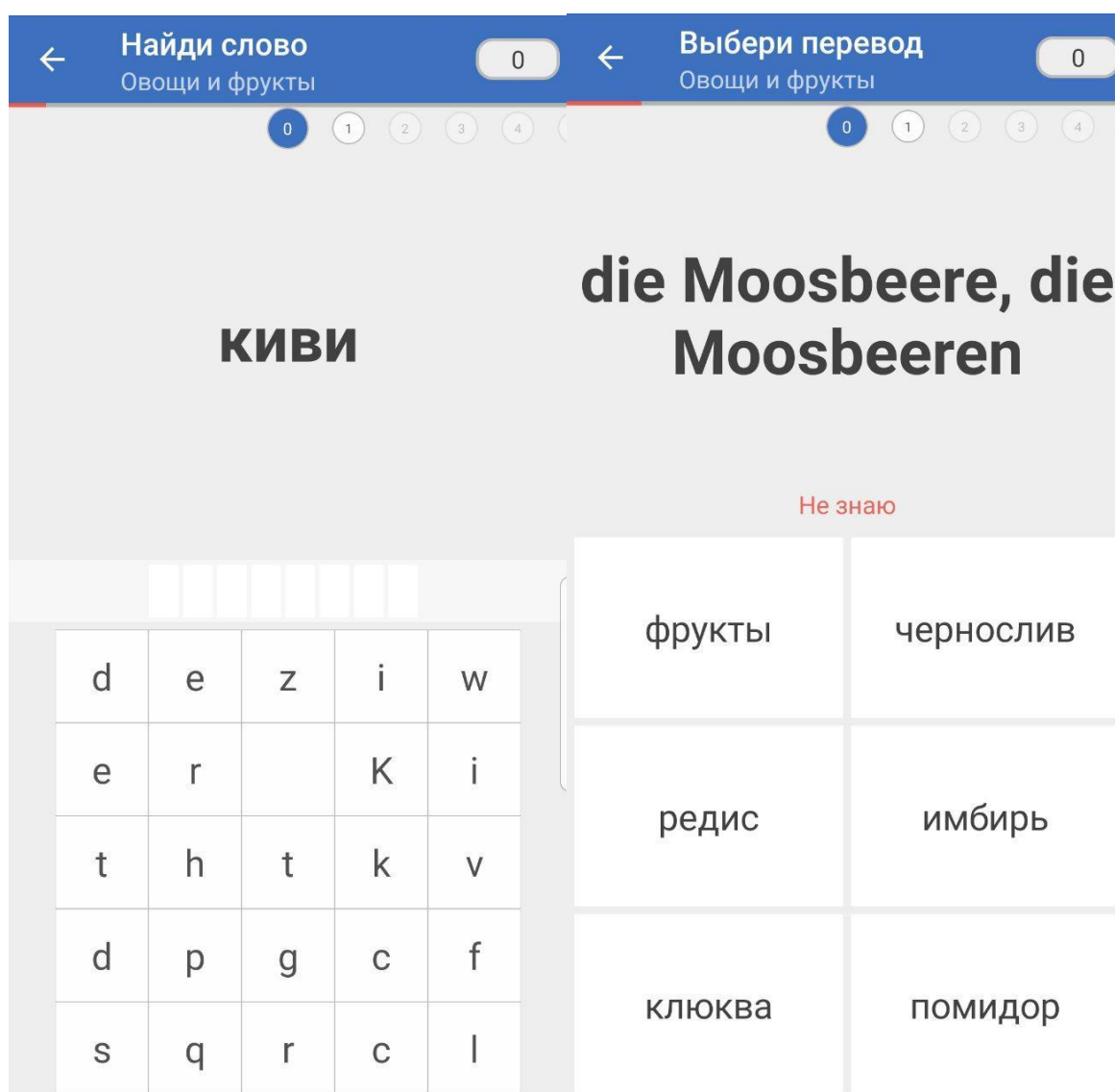
Способи інтеграції додатка **“Words”** на уроці:

1. усне повторення карток. У режимі «Тренувальні картки», учні по черзі зачитують визначення і називають термін,
2. складання речень. У режимі «Тренувальні картки», учні по черзі зачитують визначення / термін і складають речення з ним,
3. складання міні діалогів. У режимі «Тренувальні картки», учні по черзі відповідають на запитання вчителя, яке містить термін з картки,
4. попереднє навчання лексиці для аудіювання. Перед прослуховуванням аудіо, учні ознайомляться з вимовою та правописом незнайомої лексики в режимі «Збери слово»,
5. попереднє навчання лексиці для читання. Перед читанням тексту, учні ознайомляться з вимовою і правописом незнайомої лексики в режимі «Тренувальні картки»,

6. пленарні ігри «Меморія», «Збери пару», «Знайди слово». Можна перетворити ігри «Меморія»/«Збери пару»/«Знайди слово» в гру для всього класу, командну або індивідуальну гру за допомогою проектора або демонстрації екрану (якщо проводиться онлайн заняття). Можна призначити окремих учнів, які будуть відповідальні за комп'ютерну клавіатуру / мишу, і вибрати учнів, які будуть виконувати завдання. Також, можна провести змагання і попросити команди по черзі називати відповіді і подивитися, хто отримає кращий результат.

Рисунок 2.13

Вправи у додатку “Words”



Позитивні властивості “Words”:

1. 8 вправ для тренувань,
2. можливість додавання своїх уроків і слів,
3. 26 заздалегідь зроблених тематичних блоків з понад 8000 слів,
4. пошук слів за уроками,
5. вбудований двомовний словник на 40000 слів.
6. офф-лайн доступ,
7. простий інтерфейс,
8. нагадування про заняття,
9. унікальний алгоритм, що становить індивідуальну програму підбору слів на повторення для більш швидкого запам'ятовування.

Але існує багато недоліків:

1. відсутність можливості додавати аудіо та малюнки до слів,
2. відсутнє інтервальне повторення,
3. учень повинен сам створювати блоки,
4. вчитель не може контролювати, що вивчає учень.

Переваги та недоліки мобільних додатків були виділені завдяки використанню “Quizlet”, “Words” і “Memrise” на реальних групових заняттях з німецької мови протягом трьох місяців (див. Табл. 2.1). 8 учнів з рівнем мови A1 вивчали по 4 набори слів в місяць (липень 2020г. - “Words”, серпень 2020г. - “Memrise”, вересень 2020г. - “Quizlet”) і залишали свої відгуки про роботу з даними додатками. На думку учнів, найкращим з трьох представлених мобільних додатків, є додаток “Quizlet”, так як в ньому є багато цікавих і корисних режимів, які допомагають вивчати слова як вдома, так і безпосередньо на уроці. Згідно з відгуками тренування лексики у режимі “Quizlet Live” викликало у дітей найбільше позитивних емоцій, так як вони взаємодіяли один з одним і працювали у командах.

Таблиця 2.1

Порівняння можливостей мобільних додатків

	Quizlet	Memrise	Words
Перегляд карток	+	-	+
Питання з множинним вибором	+	+	+
Тренування правопису	+	+	-
Аудіо питання	+	+	+
Питання «Знаю / не знаю»	+	-	+
Інтервальне повторення	+	+	-
Додавання аудіо до слів	+	+	+
Додавання картинок до слів	+	+	-
Статистика	+	-	+
Рейтинг	+	-	-

В даній таблиці зіставлені можливості мобільних додатків, які були використані на заняттях з німецької мови. Згідно результатів, найширший спектр функцій має додаток “Quizlet”.

Отже, для того щоб навчання було ефективним, процес засвоєння лексичного матеріалу поділяється на кілька етапів:

- 1) етап ознайомлення учнів з новими лексичними одиницями;

2) етап автоматизації дій учнів з новими лексичними одиницями, де розрізняють:

а) автоматизацію на рівні словоформи, вільного словосполучення та фрази, речення;

б) автоматизацію на понадфразовому рівні – діалогічної або монологічної єдності,

3) вдосконалення вивченого матеріалу.

Ознайомлення з новими лексичними одиницями починається із семантизації – розкриття значення нових слів. Способи семантизації поділяють на перекладні та безперекладні. До безперекладних відносяться: наочна семантизація (демонстрація малюнків, предметів, жестів, рухів тощо), мовна семантизація, дефініція, тлумачення. Як результат етапу вдосконалення є ситуативне вживання засвоєних лексичних одиниць при висловлюванні своїх думок в усній формі та письмовій формі, а також контекстне розуміння лексичної одиниці при читанні та аудіюванні.

Застосування мобільних додатків є доцільним на етапі автоматизації. Одними з кращих мобільних додатків для формування лексичної компетенції в іноземній мові, які можна встановити на сучасний смартфон, сьогодні вважається “Quizlet”, “Words”, “Memrise”. Проаналізувавши можливості усіх додатків, можна зробити висновок, що “Quizlet” у безкоштовній версії має найбільший спектр можливостей серед інших.

Таким чином, мобільні додатки — це лише один з інструментів в навчанні, при грамотному використанні якого можливо досягти гарних результатів.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Одним з головних завдань для школярів, які вивчають іноземну мову – є оволодіння лексичною компетенцією, яка у свою чергу є складовою їхньої комунікативної компетенції. Лексика в системі мовних засобів розуміється як один з найголовніших компонентів мовленнєвої діяльності. Це визначає її важливе місце на кожному уроці іноземної мови

Основними поняттями, які пов'язані із лексичною компетенцією, є лексичні навички, лексичні знання, лексична усвідомленість та лексична компетенція. Лексична компетенція – це здатність розпізнавати і використовувати слова мови так, як це роблять носії мови. Сучасними засобами, що допомагають створити та вдосконалити лексичну компетенцію учнів є мобільні девайси та додаткові програми, які уможливають поліпшення знань та розвитку мовних та мовленнєвих навичок учнів різних вікових груп.

Під час розвитку лексичної компетенції учні повинні пройти три етапи її формування (етап презентації нового лексичного матеріалу, етап автоматизації, відпрацювання з формування та удосконалення лексичних навичок) і способи семантизації слів (перекладні та безперекладні). Сучасні мобільні додатки “Quizlet”, “Words”, “Memrise” допомагають у створенні лексичної компетентності на всіх етапах її опрацювання. Результати аналізу свідчать, що “Quizlet” має найбільший спектр можливостей у безкоштовній версії серед інших додатків.

З метою оптимізації процесу навчання лексики учнів 5-9 класів сьогодні стає популярним використання додатків на мобільних пристроях. Залучення таких додатків на заняттях з німецької мови допоможе школярам вивчити новий або повторити вже засвоєний лексичний матеріал у різних формах (картки, малюнки, аудіо, відео і навіть у формі гри) в будь-який момент. Однак, мобільні додатки — це лише один з інструментів у навчанні, при грамотному використанні якого можливо досягти гарних результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Изд. 4-е. Москва : КомКнига, 2007. 570 с.
2. Бим И. Л. Теория и практика обучения немецкому языку в средней школе. Проблемы и перспективы. Москва : Просвещение, 1988. 255 с.
3. Гез Н. И. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. Москва, 1982. 373 с.
4. Дебют. *Збірник тез доповідей студентів факультету іноземних мов за результатами участі у Декаді студентської науки 2018*. Маріуполь, 2019. 310 с.
5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [науковий редактор українського видання док.пед.наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.
6. Кирпун О. Ф. Шляхи збагачення лексичного запасу школярів у процесі вивчення німецької мови. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2005. № 20. С. 79–81.
7. Ляшенко О. І. Тест загальної навчальної компетентності: новий погляд на стару проблему. *Педагогіка і психологія*. 2015. № 4. С. 38 – 43.
8. Маслыко Е. А. Настольная книга преподавателя иностранного языка. Минск : Вышейшая школа, 1996. 522 с.
9. Миролюбов А. А. Методика обучения иностранным языкам: традиции и современность. Обнинск : Титул, 2010. 464 с.
10. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5–9 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>. (дата звернення: 15.04.2020).
11. Ніколаєва С. Ю. Сучасна технологія навчання іншомовного матеріалу в середніх навчальних закладах. *Іноземні мови*. 2001. № 1. С. 50-57.
12. Потапенко Є. П. Формування іншомовної лексичної компетенції дітей середнього шкільного віку. URL: http://www.psyh.kiev.ua/Потапенко_Є.П._Форму

вання_іншомовної_лексичної_компетенції_дітей_середнього_шкільного_віку.

(дата звернення: 13.04.2020).

13. Проничева Ю. В. Интеграция мобильных приложений в процесс обучения иностранному языку: преимущества, недостатки, перспективы развития.

URL: <https://nsportal.ru/shkola/inostrannyyazyki/library/2014/11/24/integratsiya-mobilnykh-prilozheniy-v-protsess>. (дата звернення: 14.04.2020).

14. Рекомендации по политике мобильного обучения UNESCO. 2015.

URL: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/> (дата звернення: 15.04.2020).

15. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. *Іноземні мови*. 2010. № 4. С. 16–23.

16. Терещук С. І. Технологія мобільного навчання: проблеми та шляхи вирішення. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2016. № 138. С. 178–180.

17. Тишкевич Ю. М. Формування основ лексичної компетенції учнів з урахуванням міжпредметних зв'язків. *Іноземні мови*. 2014. № 8. С. 19–25.

18. Трашков Д. В. Возможности платформы Quizlet в организации образовательной деятельности на уроках иностранного языка. URL: <https://infourok.ru/statya-vozmozhnosti-platformi-quizlet-v-organizacii-obrazovatelnoy-deyatelnosti-na-urokah-angliyskogo-yazika-1417298.html>. (дата звернення 14.04.2020).

19. Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. Л: Просвещение, 1977. 109 с.

20. Шишкова Ю. В. Использование мобильных устройств в педагогической практике. *Молодой ученый*. 2015. № 11. С. 1519–1521.

21. Godwin-Jones R. Mobile apps for language learning. *Language learning & Technology*. 2011. №2. P. 2–11.

22. Gatterer C. Handy in der Schule. Mit Chancen und Risiken kompetent umgehen. Wien, 2014. 51 S.

23. Hunt A. Current Research and Practice in Teaching Vocabulary. 2002. P. 258–275.
24. Joseph S. Mobile Devices for Language Learning: Multimedia Approaches. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*. 2009. Vol. 4, №1. P. 7–32.
25. Mobile Geräte von Lernenden und Lehrenden im Unterricht nutzen. URL: <http://lernen.goethe.de/moodle/mod/page/view.php?id=23707095>.
(дата звернення: 15.04.2020).
26. Naismith L. Sharples Literature review in mobile technologies and learning. 2004. 44 P.
27. Tulodziecki G. Digitale Medien in Unterricht und Schule. Medienpädagogische Grundlagen und Beispiele. URL: <http://www2.unipaderborn.de/fileadmin/kw/instituteeinrichtungen/erziehungswissenschaft/arbeitsbereiche/herzig/downloads/tulodziecki/Soest.pdf>. (дата звернення: 15.04.2020)

ZUSAMMENFASSUNG

Die vorgestellte Arbeit befasst sich mit der Analyse der Verwendung mobiler Anwendungen "Quizlet", "Words" und "Memrise" und deren Implementierung im Bildungsprozess.

Gegenstand der Forschung sind die mobilen Anwendungen "Quizlet", "Words" und "Memrise" sowie deren Umsetzung im Bildungsprozess.

Das Hauptziel der Arbeit besteht darin, die Merkmale der Verwendung der mobilen Anwendungen zur Verbesserung der lexikalischen Kompetenz im Deutschunterricht an der Mittelschule zu untersuchen.

Theoretische und methodische Prinzipien sind die zentrale These von lexikalischer Kompetenz und mobilem Lernen.

Ergebnisse: Eine der Hauptaufgaben für Schüler, die eine Fremdsprache lernen, ist die Beherrschung der lexikalischen Kompetenz, die Teil ihrer Kommunikationskompetenz ist. Die Hauptkonzepte in Bezug auf lexikalische Kompetenz sind lexikalische Fähigkeiten, lexikalisches Wissen, lexikalisches Bewusstsein und lexikalische Kompetenz. Moderne Mittel, die dazu beitragen, die lexikalische Kompetenz der Schüler zu schaffen und zu verbessern, sind Mobilgeräte und zusätzliche Programme, die es ermöglichen, das Wissen zu verbessern und die Sprach- und Sprachfähigkeiten der Schüler zu verbessern. Während der Entwicklung der lexikalischen Kompetenz müssen die Schüler drei Phasen ihrer Bildung durchlaufen (die Phase der Präsentation eines neuen lexikalischen Materials, die Phase der Automatisierung, die Phase der Praxis bei der Bildung und Verbesserung lexikalischer Fähigkeiten) und die Wege der Semantisierung von Wörtern (übersetzt und nicht übersetzt). Die modernen mobilen Anwendungen "Quizlet", "Words", "Memrise" tragen dazu bei, lexikalische Kompetenz in allen Phasen ihrer Entwicklung zu schaffen. Die Ergebnisse der Analyse zeigen, dass "Quizlet" in seiner kostenlosen Version unter anderen Anwendungen den größten Funktionsumfang aufweist.

Stichwörter: lexikalische Kompetenz, mobile Anwendungen, Vokabelübungen, Lexiktypen, mobiles Lernen.